Jätkusuutlik loodusressursside kasutamise ja loodushoiu küsimus baltisaksa teaduses 1830. aastatest 1917. aastani

Konverents “Eesti Looduskaitse Selts 60”

Paide muusika- ja teatrimaja,
4. november 2026

Erki Tammiksaar
EMÜ TL, TÜ GO

Karl Ernst von Baeri (1792–1876) maailmavaatest

- Organismide areng on “eelprogrammeeritud”
- Organismid Maal toetavad inimese eksistentsi
- Vähemarenenud organismide järelkasvu produktsioon on kõrgem kui kõrgemalt arenenud organismidel. Seega toetavad madalamad organismid kõrgemalt arenenud organismide elutegevust
- Inimeste arvu kasv Maal nõuab üha suuremate põllumaade kasutuselevõttu, mis rikub looduslikku tasakaalu ja on viinud paljude liikide väljasuremiseni

Vene Läänemereprovintsid

Königsbergi loodusajaloo muuseum (ehitatud 1830–1832)

ПРЕДЛОЖЕНІЕ

О

РАЗВЕДЕНІИ

КВИНОИ

ВЪ

СѢВЕРНЫХЪ ОБЛАСТЯХЪ

РОССІЙСКОЙ ИМПЕРІИ.

Академика Бэра.

ВЪ САНКТПЕТЕРБУРГѢ,

Въ типографіи Императорской Академіи Наукъ.

1839.

TEADUSLOO UURIMISE KESKUS

Loomaliikide väljasuremine ja nende kaitse

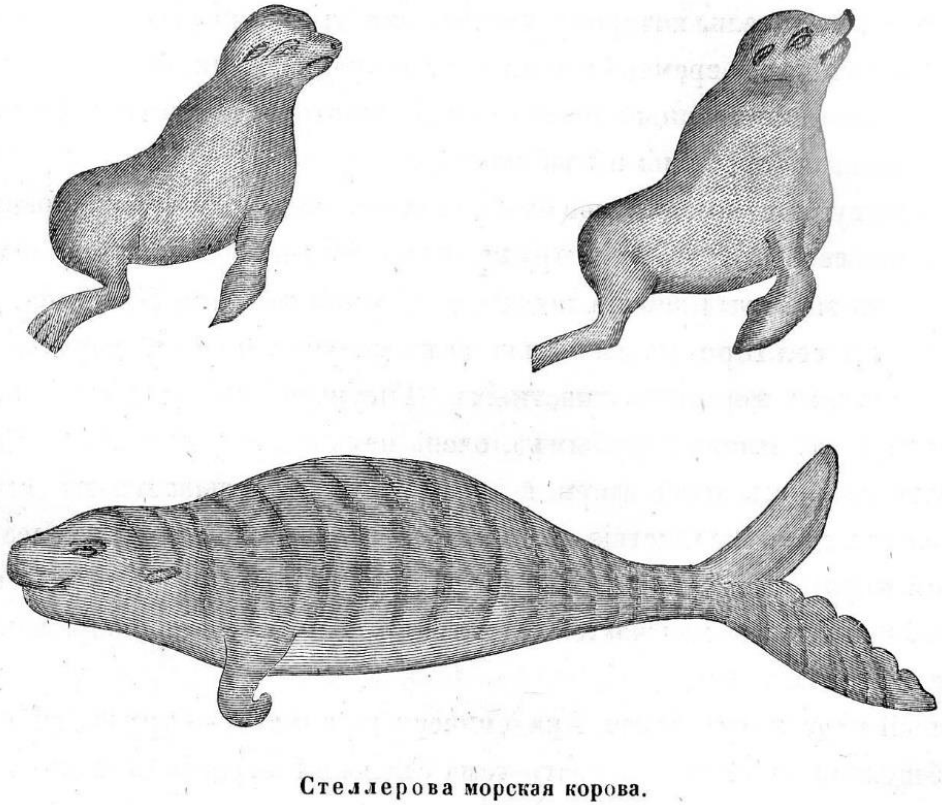

Стеллерова морская корова.

Stelleri meriveis

Московские ведомости, 1838;
Mém. Acad, 1840

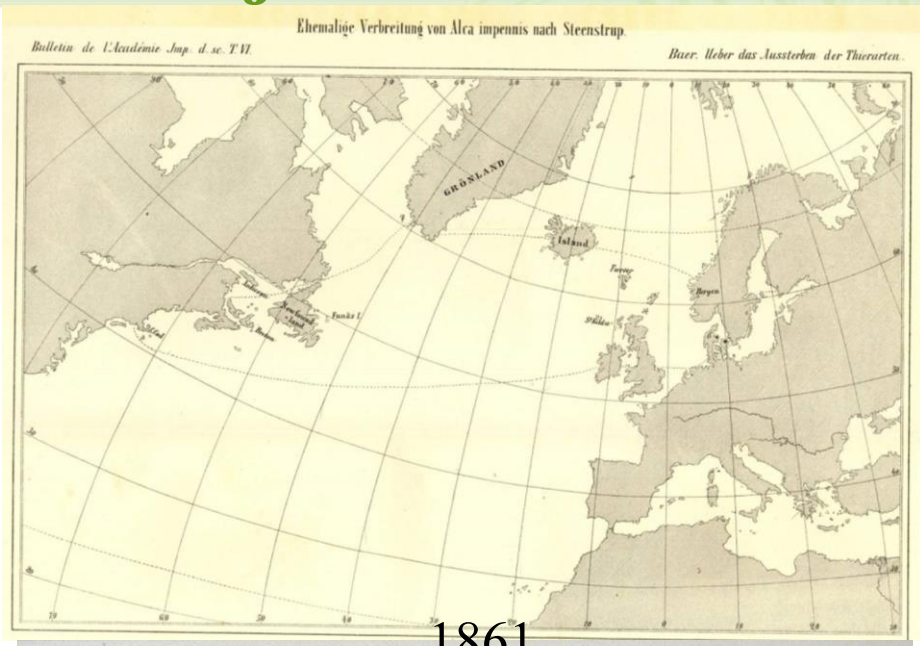

1861

Suur alk

Lief = und Curländische Abhandlungen

Oeconomische Gedanken über die Fischerey auf dem Peipus-See von Johann George Eisen

Pastor zu Torma.

Daß von einer handvoll Menschen in Verhältniß mit dem Lande betrachtet, die größten Wälder in kurzer Zeit gänzlich verheeret werden können, wenn nicht hegbare Waldanstalten da sind; davon geben in Lief = und Ehstland bereits ganze halbe Kreise die traurigsten Beweise.

Aber weit mehr ist zu bewundern, daß so ein ungeheuer grosses, und von Natur fischreiches Wasser als die Peipussee ist, in Ermangelung einer allgemeinen hegbaren Fischereyanstalt verheeret werden kan.

Der Umstand ist für einen grossen Theil vor Ehst = und Liefland höchst wichtig. Wenn wir in das Innere von der Wirthschaft unseres Bauers hinein sehen, so macht das eine seiner grösten Sorgen aus, wie er seinen Arbeiter auf dem Hofe und den Fuhren mit einer Kost versehen könne, die er so gleich ohne langer Zubereitung, und oft in dem Augenblick aufbringen kan, die leicht mit sich zu führen ist, die nicht bald verdirbt und die wohl sättiget.

Rauchfleisch, Speck und Butter, Jahr aus Jahr ein zu haben, das übersteiget sein Vermögen. Er muß daher noch mit Saltzfischen versehen seyn. Und die sind ihm noch um so lieber, als sie bey seiner sau en Milch die er des Sommers mit sich zu führen pflegt, vor jenem den Vorzug haben.

Esimesed murelikud teated liiga intensiivsest kalapüügist Peipsil „linase riidega“ (1770)

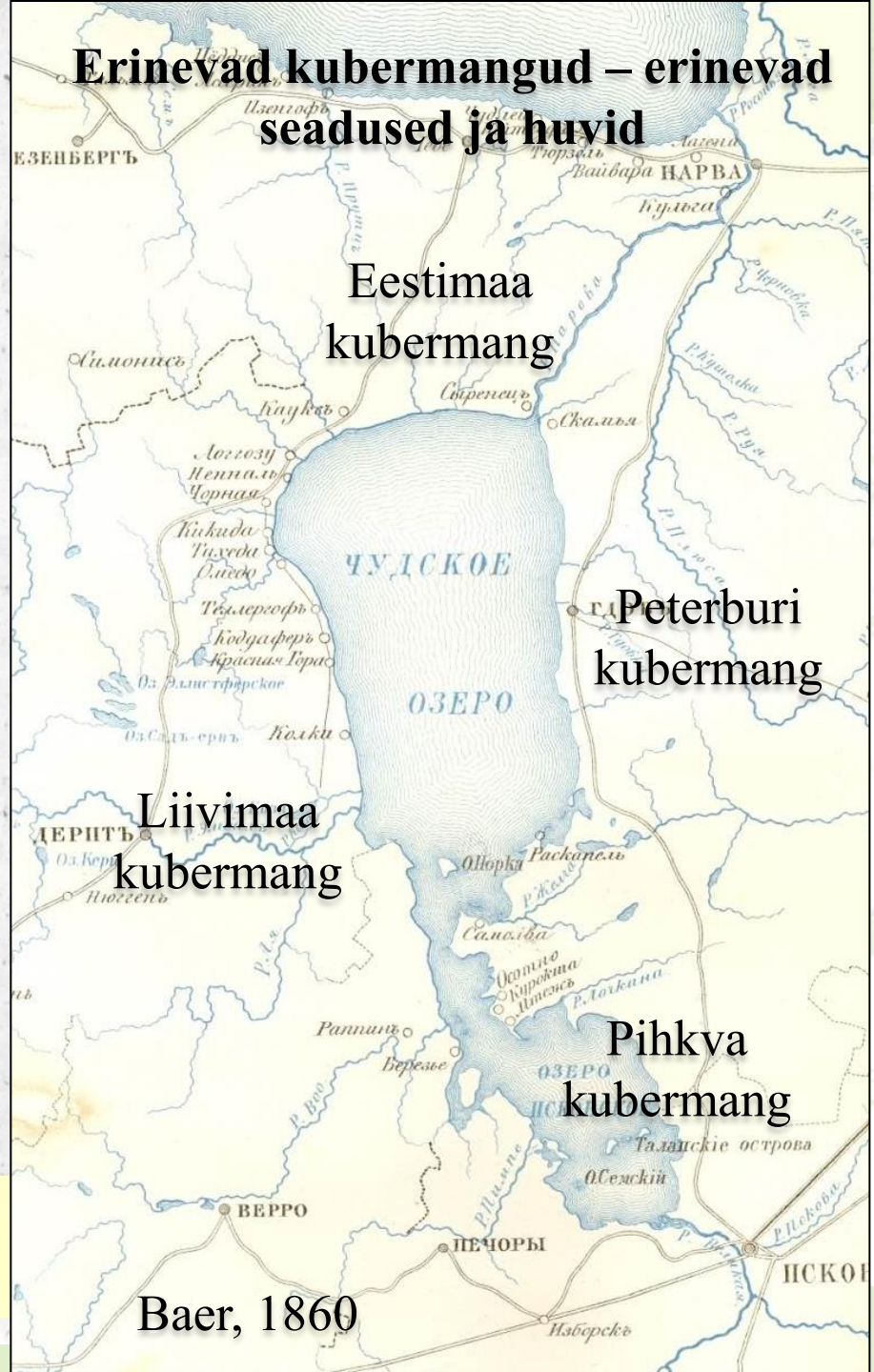

Vähetuntud aspektid kalapüügireeglitest Peipsi järvel

- Tindid ja teiste kalade sama-aasta maimud kuivatati suurtes kalaahjudes Pihkva, Moskva ja Peterburi turgude jaoks
- Intensiivne püük viis selleni, et paljud Peipsi kalurid olid sunnitud sissetulekute säilimise nimel rentima endale suveks siseveekogusid Liivimaal
- Noorkala massiline väljapüük häiris Liivimaa mõisnikke ning nende eestvõttel keelas Tartu sillakohus 1824. a. Liivmaa kaluritel igasuguse kalapüügi kubermanguga piirneval Peipsi rannikul 25. juulist 1. septembrini

Vähetuntud aspektid kalapüügireeglitest Peipsi järvel

- Keeldu kasutasid ära Liivimaa rannikul kalapüügiks Pihkva kubermangu Talabski saarte noodamehed
- Vastuseks kehtestas Tartu sillakohus 1825. aastal Läänemerel kehtinud kolmeverstase piirangu rannikust, mis võimaldas ranniku lähedal kalastada vaid end Liivimaal registreerinud kaluritel
- Peipsi järve on madal ja oodatud efekti polnud

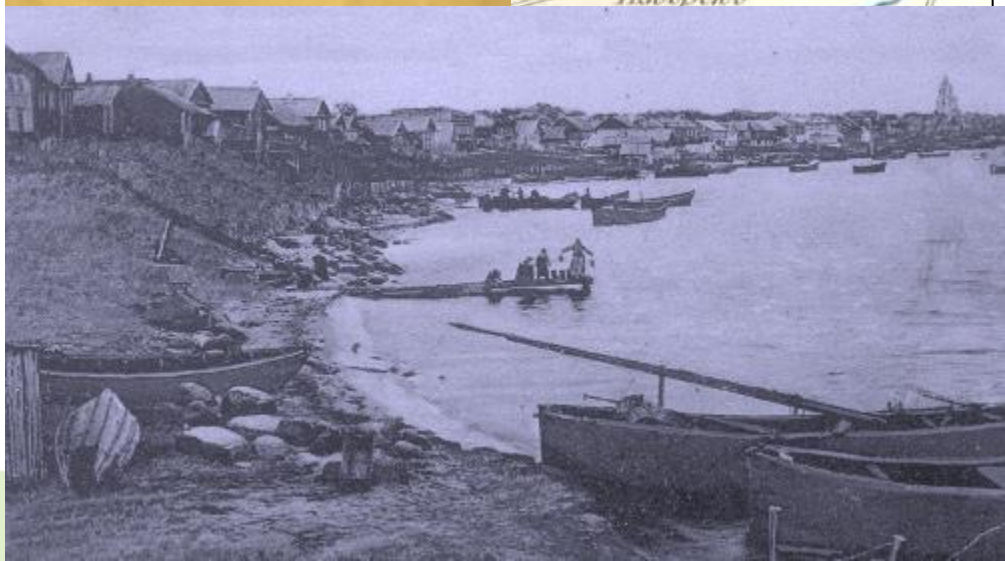

Peipsi on teadusele vähem tuntud kui Baikal!

- Liivimaa mõisnikud pöördusid abi saamiseks Liivimaa kuberneri poole
- Viimane kirjutas keisrile kalandusprobleemidest Peipsil 1848. aasta aruandes. Riigivarade ministeeriumil tuli reageerida ja Peipsile saadeti Königsbergis kalade sigimist uurinud Baer
- Baer kasutas kujunenud olukorda ära maksimaalselt ning koostas uurimisprogrammi Peipsi ja Läänemere idakalda kalanduse uurimiseks
- Selline uurimisekspeditsioon oli esimene omataoline maailmas

Karl Ernst von Baer (1792–1876)

- Peipsi ja Pihkva järve võtmeliik oli Baeri jaoks tint. Pihkva järves seda liiki ainult püütigi
- Peipsi järves oli tinti vähem ja seal olid suuremad rääbisesaagid
- Baeri kogutud andmete kohaselt püüti 1850. aastal Peipsil tinti vähemalt 18400 tonni. Ainuüksi Oudova kalamehed püüdsid 1850. aastal 965 tonni kala (rääbis, tint, siig ja latikas)

Tindikuivatuskojad Piirissaarel 1921. aastal

Baeri Peipsi ekspeditsiooni tulemused

- Tindi arvukuse vähendamiseks otsustas Baer introdutseerida Peipsisse ja Pihkva järve lõhet ning meriforelli (seda tehti aastail 1852 ja 1860)
- Introdutseerimisel kasutati varasemat kalurite kogemust latika asustamisel Liivimaa väikejärvedesse

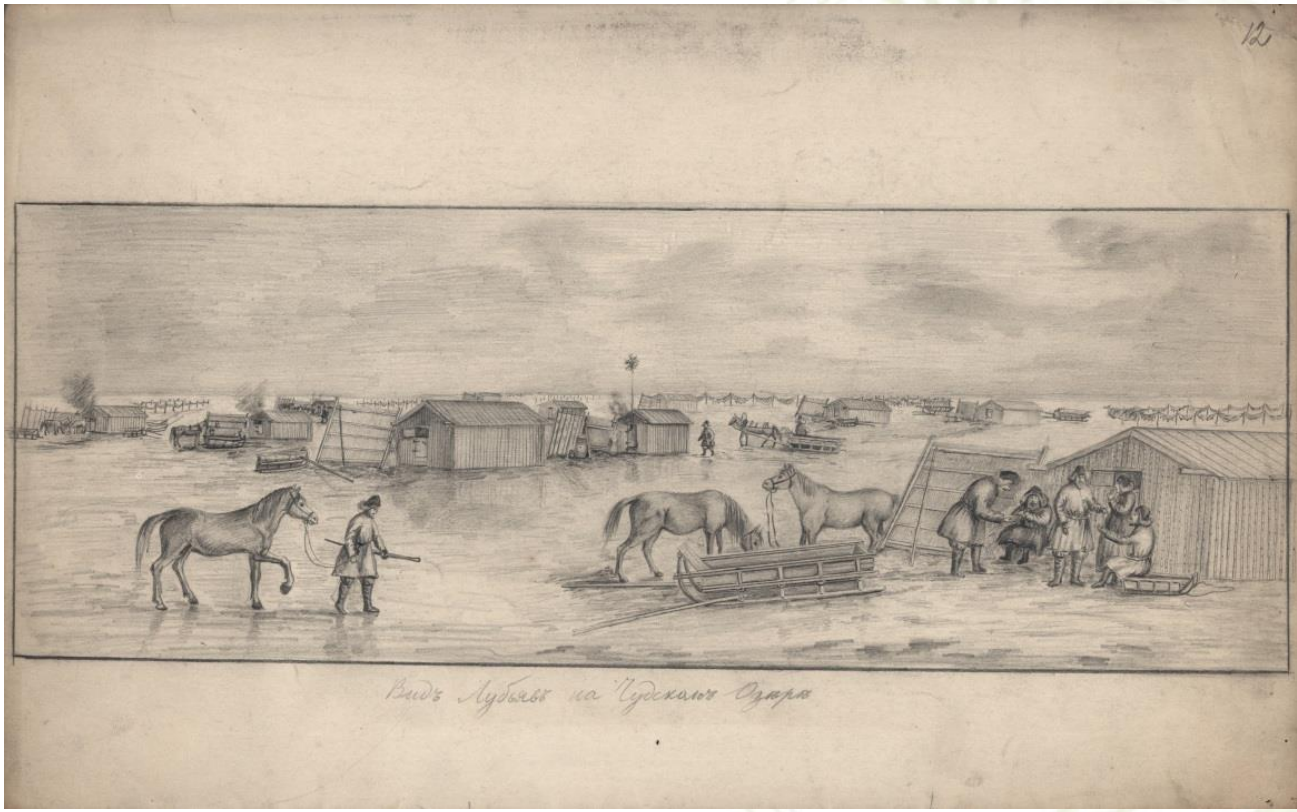

Peipsi ja Pihkva järves püüdsid talviti tinti ja rääbist artellid (25 m kõrge võrk ja 600 m pikk), kuhu kuulus 12–16 meest ja 6 hobust.
Pildil: Rubtsovštšina küla artellid Peipsi keskosas rääbisepüügil. Kokku oli külal järvel 30 kerest. Baer külastas neid 1852. aasta märtsis

TEADUSLOO UURIMISE KESKUS

Baeri Peipsi ekspeditsiooni tulemused

- Kalapüügireeglid Peipsi ja Pihkva järvel kooskõlastasid kubermangude esindajad pingeliste läbirääkimiste järel Piirissaarel 1852. aasta veebruaris:
  - Kalade järelkasvu püük keelati
  - Kalapüük v.a. lihtõngega keelati 24. juunist kuni 30. augustini
  - Tindi kuivatamine keelati 24. juunist 30. augustini
  - Kalade segamine ja püük kudemise ajal keelati
  - Jõgesid tohtis kalatõketega sulgeda 2/3 laiuse ulatuses
- Kooskõlastatud kalapüügi reeglid allkirjastas keiser 5. detsembril 1859. Järelevalve pandi kohalikule politseile ja ühele kalamehele igast külast

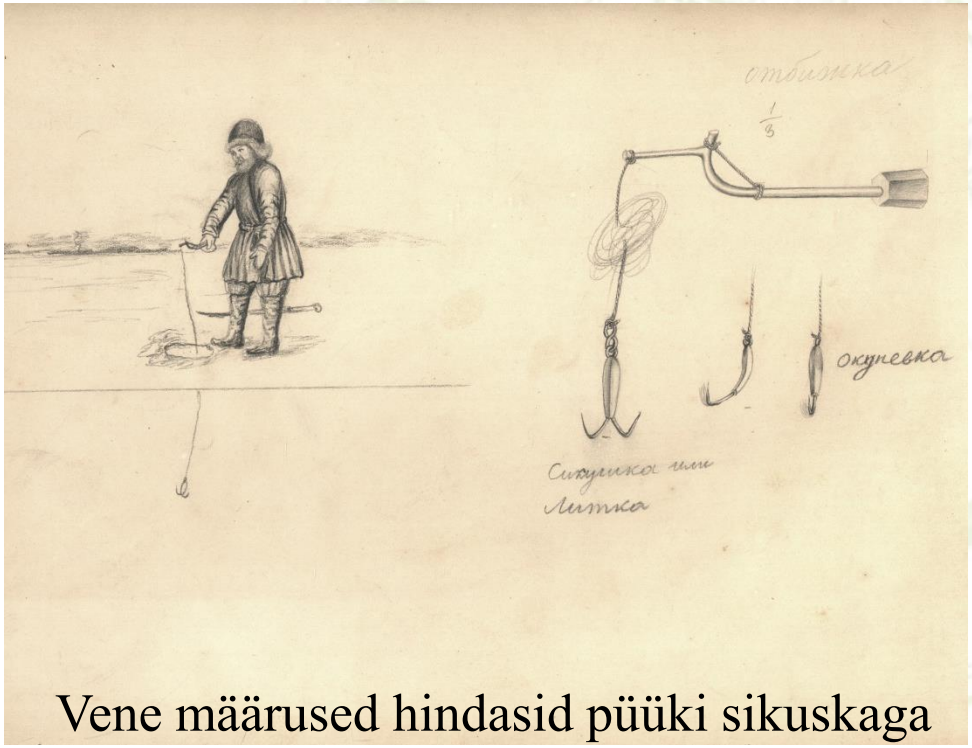

Vene määrused hindasid püüki sikuskaga väga kahjulikuks, Baer oli vastupidisel seisukohal

Peipsi kalapüügimäärused

- Baer päevik 1860: „[Kalapüügi]reeglid kuulutati Kauksis pidulikult ja karmilt välja. Avinurmes seda aga ei tehtud. Nii jätkasid Lohusuu kalurid kalapüüki ning ka Kauksi kalurid suundusid sinna.“
- 1861. aastal kirjutati Tartust Baerile: „Suur osa siinsetest [Liivimaa] rannaelanikest on väga rahuolematud uute kehtestatud reeglitega ja panevad mängu kõik, et saavutada nende ära muutmine.“

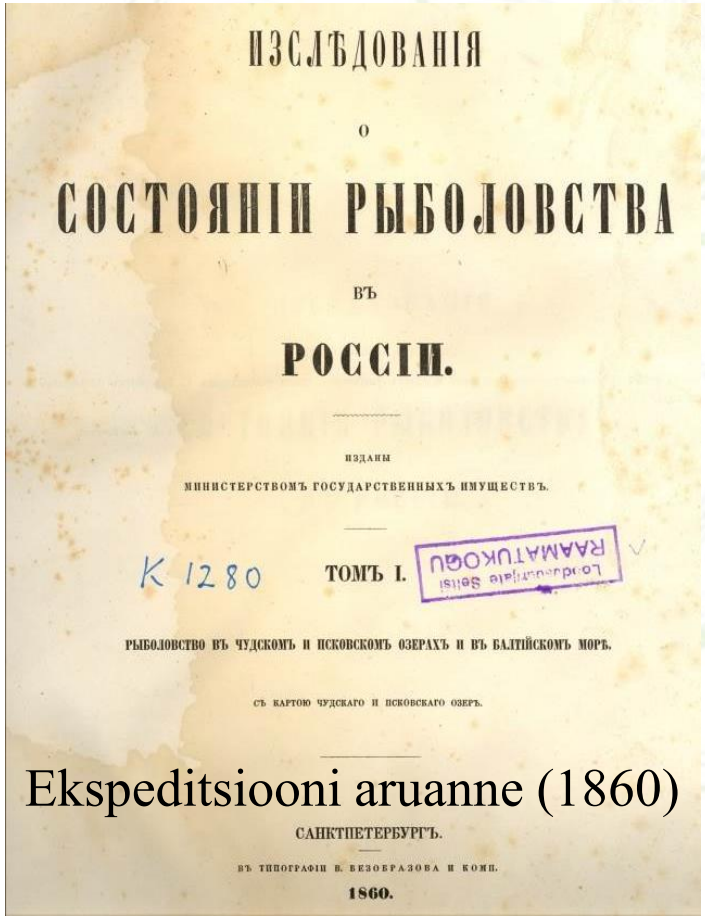
ИЗСЛѢДОВАНІЯ

О

СОСТОЯНІИ РЫБОЛОВСТВА

ВЪ

РОССІИ.

ИЗДАНЫ

МИНИСТЕРСТВОМЪ ГОСУДАРСТВЕННЫХЪ ИМУЩЕСТВЪ.

ТОМЪ I.

РЫБОЛОВСТВО ВЪ ЧУДСКОМЪ И ПСКОВСКОМЪ ОЗЕРАХЪ И ВЪ БАЛТІЙСКОМЪ МОРѢ.

СЪ КАРТОЮ ЧУДСКАГО И ПСКОВСКАГО ОЗЕРЪ.

САНКТПЕТЕРБУРГЪ.

ВЪ ТИПОГРАФІИ В. БЕЗОБРАЗОВА И КОМП.

1860.

Ekspeditsiooni aruanne (1860)

Kalanduse ajalugu Vene impeeriumis

- Baeri häiris Peipsi ekspeditsiooni ajal, et infot Vene impeeriumi kalanduse ajaloo kohta oli väga vähe
- 1853. aastal avaldas ta Peterburi teaduste akadeemia bülletäänis üleskutse alustada andmete kogumist kalanduse ajaloo kohta Vene impeeriumis, et koostada terviklik ülevaade kalanduse ja sellega seotud määruste kohta Vene riigis

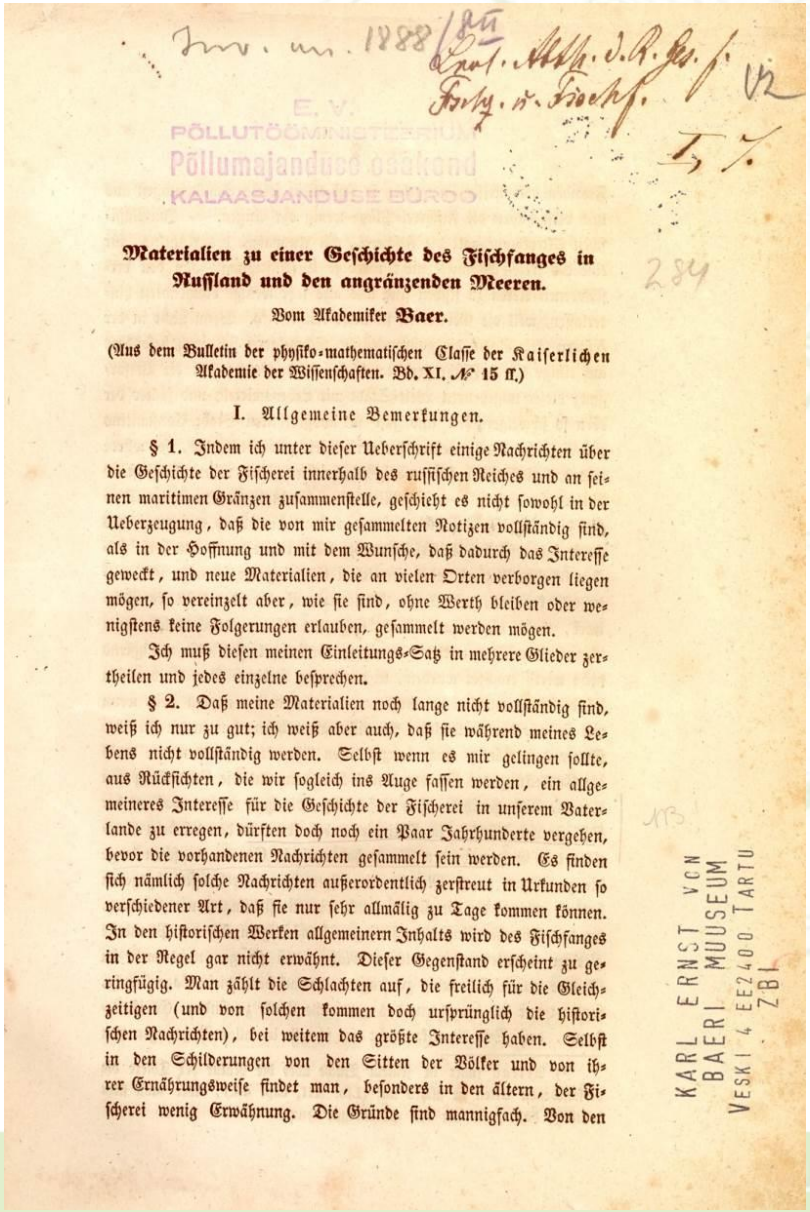

Materialien zu einer Geschichte des Fischfanges in Russland und den angränzenden Meeren.

Vom Akademiker Baer.

(Aus dem Bulletin der physiko-mathematischen Classe der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften. Bd. XI. № 15 ff.)

I. Allgemeine Bemerkungen.

§ 1. Indem ich unter dieser Ueberschrift einige Nachrichten über die Geschichte der Fischerei innerhalb des russischen Reiches und an seinen maritimen Gränzen zusammenstelle, geschieht es nicht sowohl in der Ueberzeugung, daß die von mir gesammelten Notizen vollständig sind, als in der Hoffnung und mit dem Wunsche, daß dadurch das Interesse geweckt, und neue Materialien, die an vielen Orten verborgen liegen mögen, so vereinzelt aber, wie sie sind, ohne Werth bleiben oder wenigstens keine Folgerungen erlauben, gesammelt werden mögen.

Ich muß diesen meinen Einleitungs-Satz in mehrere Glieder zertheilen und jedes einzelne besprechen.

§ 2. Daß meine Materialien noch lange nicht vollständig sind, weiß ich nur zu gut; ich weiß aber auch, daß sie während meines Lebens nicht vollständig werden. Selbst wenn es mir gelingen sollte, aus Rücksichten, die wir sogleich ins Auge fassen werden, ein allgemeineres Interesse für die Geschichte der Fischerei in unserem Vaterlande zu erregen, dürften doch noch ein Paar Jahrhunderte vergehen, bevor die vorhandenen Nachrichten gesammelt sein werden. Es finden sich nämlich solche Nachrichten außerordentlich zerstreut in Urkunden so verschiedener Art, daß sie nur sehr allmälig zu Tage kommen können. In den historischen Werken allgemeinern Inhalts wird des Fischfanges in der Regel gar nicht erwähnt. Dieser Gegenstand erscheint zu geringfügig. Man zählt die Schlachten auf, die freilich für die Gleichzeitigen (und von solchen kommen doch ursprünglich die historischen Nachrichten), bei weitem das größte Interesse haben. Selbst in den Schilderungen von den Sitten der Völker und von ihrer Ernährungsweise findet man, besonders in den ältern, der Fischerei wenig Erwähnung. Die Gründe sind mannigfach. Von den

KARL ERNST VON BAERI MUUSEUM VESKI 4 EE2400 TARTU ZBI

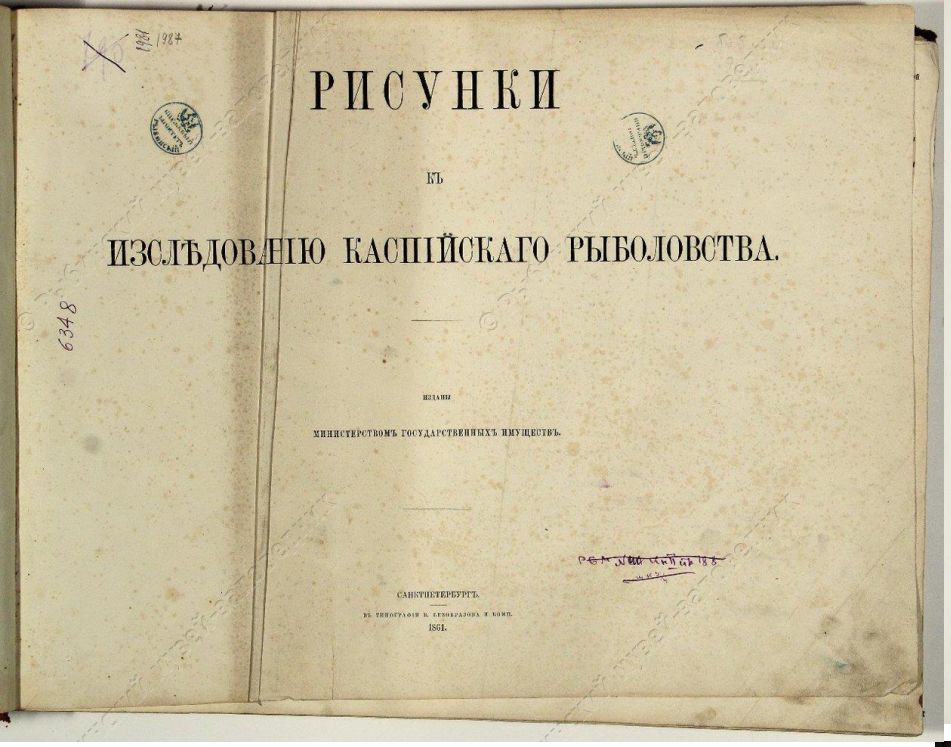
РИСУНКИ

КЪ

ИЗСЛѢДОВАНІЮ КАСПІЙСКАГО РЫБОЛОВСТВА.

ИЗДАНІЕ

МИНИСТЕРСТВОМЪ ГОСУДАРСТВЕННЫХЪ ИМУЩЕСТВЪ.

САНКТПЕТЕРБУРГЪ.

ВЪ ТИПОГРАФІИ К. СЕМЕНОВА И КОМП.

1851.

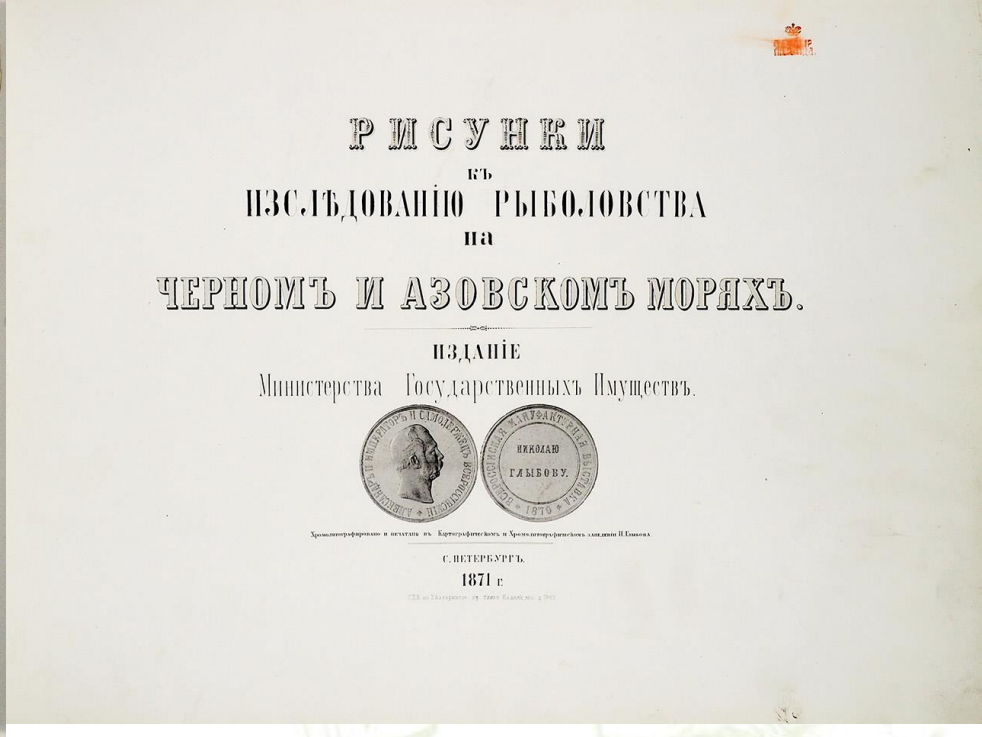
РИСУНКИ

КЪ

ИЗСЛѢДОВАНІЮ РЫБОЛОВСТВА

НА

ЧЕРНОМЪ И АЗОВСКОМЪ МОРЯХЪ.

ИЗДАНІЕ

Министерства Государственныхъ Имуществъ.

НИКОЛАЮ ГЫБОВУ.

Хромолитографировано и печатано въ Картографическомъ и Хромолитографическомъ заведеніи И. Иванова

С. ПЕТЕРБУРГЪ.

1871 г.

- 1853. aastal jätkusid kalamajandusekspeditsioonid Vene impeeriumi sisevetel ja seejärel ääremeredel, mis kestsid 20. sajandi alguseni

РИСУНКИ

КЪ

ИЗСЛѢДОВАНІЮ РЫБОЛОВСТВА

ВЪ

СѢВЕРО-ЗАПАДНЫХЪ ОЗЕРАХЪ.

ИЗДАНІЕ МИНИСТЕРСТВА ГОСУДАРСТВЕННЫХЪ ИМУЩЕСТВЪ.

С.-ПЕТЕРБУРГЪ.

ТИПОГРАФІЯ К. С. БАЛАШЕВА.

1876.

Die künstliche Lachs- Lachsforellen- u Forellen-zucht,
so wie die der Sterlette in den Gewässern Livlands.

Ein Project zur Vermehrung u Veredlung der Fischnahrung
in Livland.

1874

von

Dr J. Knoch in St. Petersburg.

Die Abnahme an Fischen, dem wichtigsten Nahrungsartikel Russlands- macht sich nicht allein im Auslande, sondern zugleich ueberall im ganzen russischen Reiche immer mehr geltend, so dass an Stelle des bisherigen Fischreichthums, dessen Russland sich bisher rühmen konnte, jetzt in vielen Gegenden desselben sogar eine Armuth an Fischen eingetreten ist. Klagen hierüber hört man überall, sowol an den Ufern des Baltischen Weissen- u Schwarzen- Meeres, als auch an denen des bisher an Fischen überaus reichen Kaspischen Meeres beständig erheben; Klagen, die ich noch in diesen Tagen an den Ufern des Peipus, jees mit grosser Besorgniss nicht allein von den Haupt-Fischhändlern, u bedeutendsten Fischern jenes grossen Sees, sondern zugleich von den Hauptvertretern der Pleskauer-Gouvernements Landesverwaltung gelegentlich hörte, als ich, folgend der Einladung derselben, in die Gewässer dieses Gouvernements die daselbst sehr geschätzten Lachsforellen, Lachse u Forellen mit dem besten Erfolge behufs ihrer Acclimatisation besonders in den Fluss „Velikaja" verpflanzte. Als nähere Beglaubigung dieser höchst gelungenen Verpflanzung einer zahlreichen, von mir in Petersburg künstlich gezogenen Brut der erwähnten sehr theuren Fischgattungen, nehme ich mir, auf den gütigen Rath des Ober-Hofmarschalls Herrn Baron von Grote die Freiheit von dem Seiner Excellenz vorgelegten Original des Dankschreibens von Seiten der

Mittheilungen der Livländischen Abtheilung der Russischen Gesellschaft für Fischzucht und Fischfang. I.

Die Fischereiverhältnisse in Livland

auf Grund der durch Fragebogen von den Gutsverwaltungen erhaltenen Angaben zusammengestellt

von

Prof. Dr. **M. Braun.**
derz. Sekretair d. Abtheilung.

Tartu Loodusuurijate Seltsi
Raamatukogu.
№ 88

Sonderabdruck aus der baltischen Wochenschrift. 1885.

Dorpat.
Druck von H. Laakmann's Buch- und Steindruckerei.
1885.

РОССІЙСКО

ОБЩЕСТВО

РЫБОВОДСТВА И РЫБО

С.-Петербургъ.

Livländische Abtheil

der

Kaiserlichen

Russischen Gesellschaft

für

Fischzucht und Fisch

Jurjew (Dorpat), Jacobstr. 2

Preisliste

der Livländischen Abtheilung der Kaiserlich Russischen Gesellschaft

für

Fischzucht und Fischfang

pro 1899—1900.

I. Angebrütete Eier loco nächster Bahnstation.

			pro 1000 Stück R. K.
1. Bachforelle (salmo fario) . . .	von	5000 an	2 50
	unter	5000 „	3 —
2. Regenbogenforellen (salmo irridens)	von	10000 „	4 —
	unter	10000 „	4 50
3. Bachsaibling (salmo fontinalis)	von	5000 „	5 —
	unter	5000 „	5 50
4. Seesaibling (salmo solvelinus)		1000 „	6 —
5. Seeforelle (salmo lacustris) .		1000 „	6 —
6. Meerforelle (salmo trutta) . .	von	5000 „	3 —
	unter	5000 „	3 50
7. Lachs (salmo salar)	von	100000 „	1 75
	bis	99000 „	2 —
	unter	5000 „	2 50
8. Ostseeschnäpel (coregonus lavaretus)	von	10000 „	1 —
	unter	10000 „	1 25
9. Große Maräne (coregonus maraena	von	10000 „	1 —
	unter	10000 „	1 50
10. Rebs (coregonus albula) pro		1000 Stück	5 —

II. Freßfähige Brut loco Jurjew (Dorpat) oder Alt-Salis.

1. Bachforelle	von	5000 an	5 —
	unter	5000 „	6 —
2u. 3. Regenbogenforelle und Bachsaibling . . .	von	5000 „	7 —
	unter	5000 „	8 —
4. Meerforelle	von	5000 „	7 —
	unter	5000 „	8 —
5. Lachs	von	100000 „	5 —
	von	50000 „	5 50
	bis	49000 „	6 —
6. Ostseeschnäpel (coregonus lavaretus)	von	10000 „	3 —
	unter	10000 „	4 —
7. Große Maräne (coregonus maraena)	von	10000 „	3 —
	unter	10000 „	4 —
8. Rebs (coregonus albula)	pro	1000 Stück . . .	5 —

III. Angefütterte Brut loco Alt-Salis oder Filiale Grütershof.

1. Bachforellen 3—4 cm lang pr. 1000 St. 20—22 Rbl.
2. Regenbogenforellen „ „ „ „ „ „ 20—22 „

Auf Wunsch wird die Brut zugestellt und ausgesetzt, doch hat der Besteller dem Verein die Reisekosten so wie zwei Rbl. Tagesgelder zu vergüten.

Transportgefäße für lebende Fische werden unentgeltlich geliehen, wenn umgehend franko Rücksendung in unversehrtem Zustande erfolgt. Diese geht auf Gefahr des Rücksenders. Sind die Gefäße nicht innerhalb 5 Tagen zurück, so wird für das Stück und Tag der Verzögerung 25 Kop. Miethe erhoben.

Die Wiederherstellung etwaiger Beschädigung an den Gefäßen ist zu vergüten.

Die Verpackung der Eier wird von 5000 Stück an nicht gerechnet, bei einer Bestellung unter 5000 Stück mit 1 Rbl. angesetzt.

Es wird dringend gebeten die Bestellungen auf Salmoniden-Eier und Brut bis zum 1. Januar 1900 an den Sekretairen der Gesellschaft Herrn M. von zur Mühlen, Jurjew (Dorpat) Jakobstraße 39, zu richten.

Bei späterer Bestellung findet eine Preiserhöhung von 20 % statt.

Die Zahlung muß spätestens gleich nach Empfang der Sendung erfolgen, und ist gleichfalls an den Sekretairen der Gesellschaft zu richten.

IV.

Die Vermittelung des Bezuges von Satzfischen wie Sandart, Brachs, Karpfen u. a. wird auf Wunsch vom Sekretairen der Gesellschaft übernommen.

Der Vorstand.

verte!

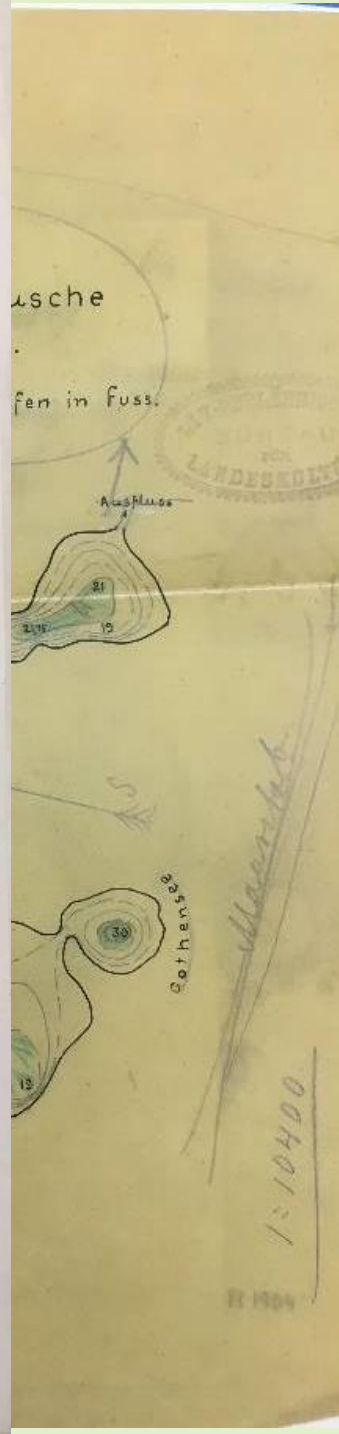

Määrusi ei järgita

- 1859. aastal kehtestatud kalapüügi määrusi ei järgitud, ega ka jälgitud
- 1905. aastal kirjutati: „Kalapüük Peipsil toimub aasta ringi“ ning *hohlikuid* püütakse suviti „sadade miljonite kaupa“
- Peamised püügikalad 20. sajandi algul olid ikka tint, rääbis ja kiisk
- 1905. aastal asutati Tartu loodusuurijate seltsi juurde järvekomisjon

Ernst von Middendorff (1851–1916)

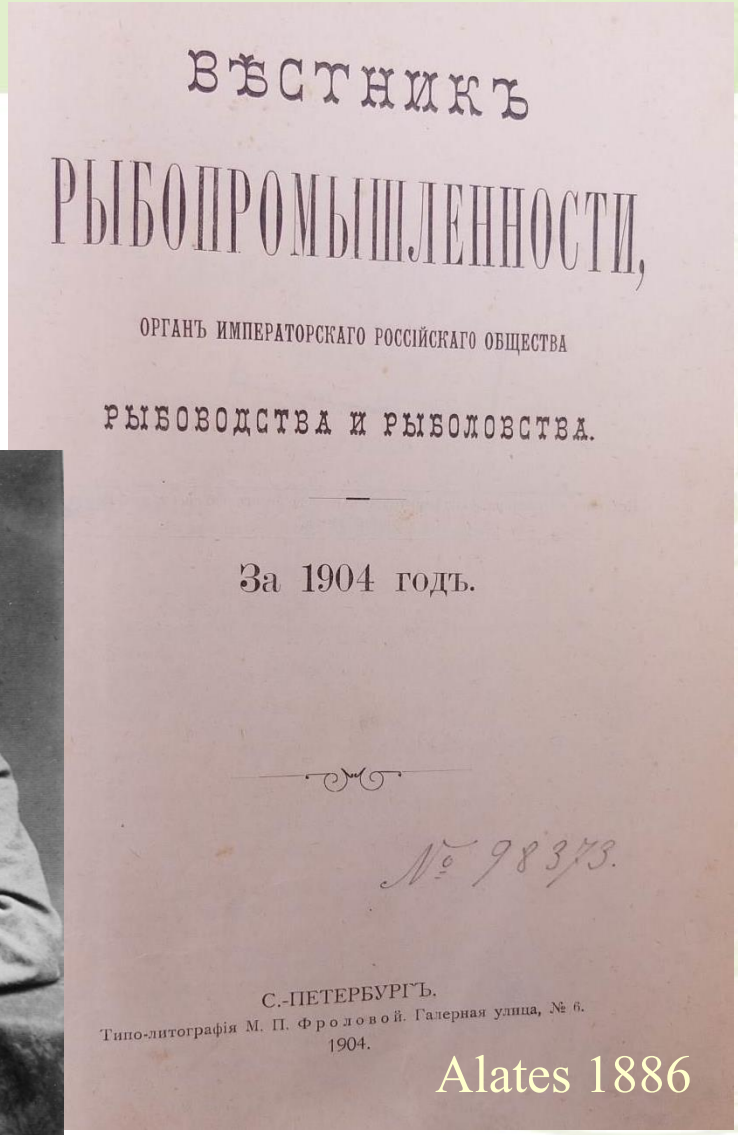

23. VIII 1901 / 2360

3

d. Schikel, an d. Rech. d. B. W. gerichtet, ist im Rejis

INTERNATIONALER CONGRESS

FÜR

FISCHEREI und FISCHZUCHT,

UNTER DEM EHRENPRÄSIDIUM

SEINER KAISERLICHEN HOHEIT des GROSSFÜRSTEN

SERGIUS ALEXANDROWITSCH,

einberufen zu St. Petersburg

im Jahre 1902

(März 4/17 bis 9/22)

VON DER KAISERLICHEN RUSSISCHEN GESELLSCHAFT

für Fischzucht und Fischerei.

St. PETERSBURG.
Buchdruckerei von W. Kirschbaum.
1901.

13

М. З. и Г. И.
Департаментъ Земледѣлія.

ПРОЕКТЪ
ОБЩАГО УСТАВА
РЫБОЛОВСТВА.

(Выработанъ совѣщаніемъ спеціалистовъ рыбнаго дѣла при Департаментѣ Земледѣлія М. З. и Г. И. подъ предсѣдательствомъ его директора, д. с. с. Н. А. Хомякова).

С.-ПЕТЕРБУРГЪ.
Типографія В. Ѳ. Киршбаума, д. М-ва Финанс., на Дворц. плош.
1901.

III-й Всероссійскій Съѣздъ
РЫБОПРОМЫШЛЕННИКОВЪ
и друг. дѣятелей
по рыбоводству и рыболовству.

Организаціонный Комитетъ.
Спб., Фонтанка, 119.

E KESKUS

Teaduslik-tööndusliik ekspeditsioon Peipsi, Lämmi- ja Pihkva järve vesikonna uurimiseks

- 1909. aastaks oli selge, et kalavarud olid Peipsis tuntavalt vähenenud ning regulatsioonid polnud tulemuslikud
- Eriti vajas uurimist tindipüük, vastava ettepaneku tegid Vene kalamajanduse seltsile Max von zur Mühlen ja Nikolai Samsonov (1877–1920)
- Viimane uuriski Peipsil põhjalikult kevadist tindipüüki
- Mühlen algatas Peipsi latikate märgistamise

Max von zur Mühlen (1850–1918)

Teaduslik-tööndusliк ekspeditsioon Peipsi, Lämmi- ja Pihkva järve vesikonna uurimiseks (1912–1913)

- Uut ekspeditsiooni rahastas Pihkva kubermangu semstvote ning maakondade valitsus. Uurimisprogramm meenutas Baeri aega ja järgis Põhjamaade merede uurimise komisjoni instruktsioone:
  - kalade bioloogia uurimine sh. kalade nimetuste kogumine ja liigilise koosseisu kindlakstegemine
  - kalandusega seotud elanike elu-olu uurimine (püügiriistad, nimetused, kombed, väljapüügid)
  - materjal oli vajalik üldiste meetmete väljatöötamiseks
- Ekspeditsiooni juhiks määrati maaviljeluse departemangu vanemspetsialist kalanduse küsimustes Innokenti D. Kuznetsov (1863–?)

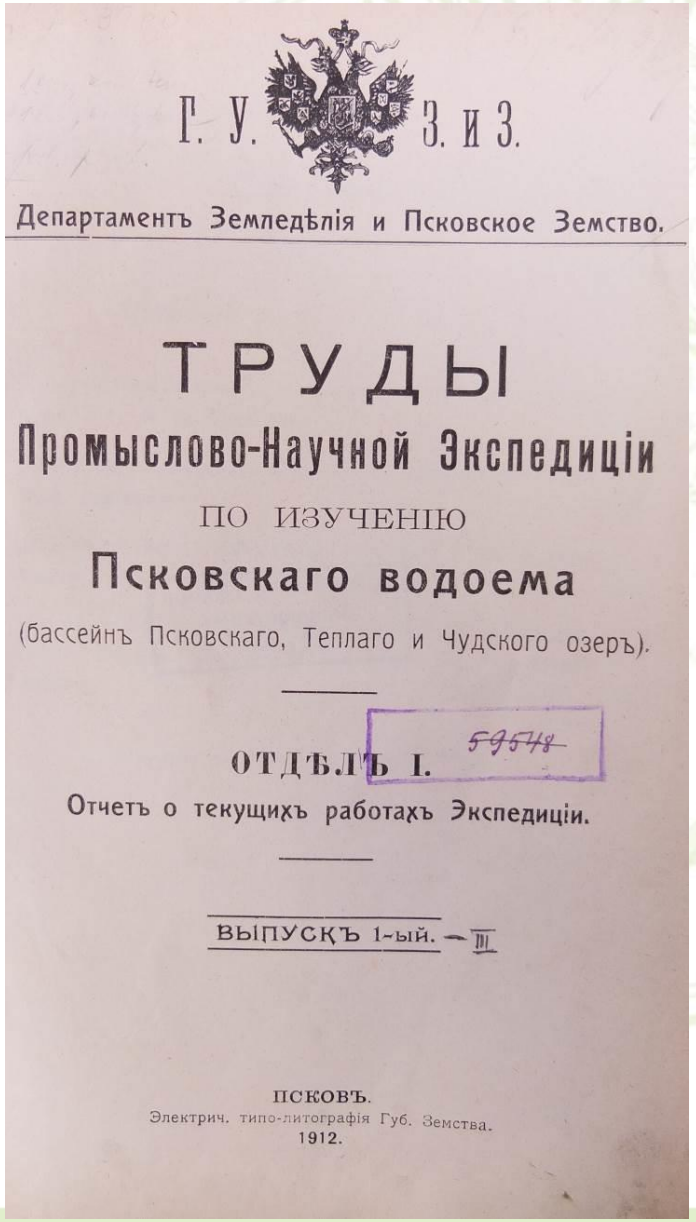
Г. У. З. и З.

Департаментъ Земледѣлія и Псковское Земство.

ТРУДЫ

Промыслово-Научной Экспедиціи

ПО ИЗУЧЕНІЮ

Псковскаго водоема

(бассейнъ Псковскаго, Теплаго и Чудского озеръ).

59548

ОТДѢЛЪ I.

Отчетъ о текущихъ работахъ Экспедиціи.

ВЫПУСКЪ 1-ый. — III

ПСКОВЪ.
Электрич. типо-литографія Губ. Земства.
1912.

Ekspeditsiooni tulemused

- Materjal koguti palju, kuid enne maailmasõja puhkemist jõuti avaldada vaid neli vihikut „Ekspeditsiooni töid“ (1912–1914)
- Ilmus ülevaade enim püütud kalaliikidest püügivahendite kaupa järve erinevates osades

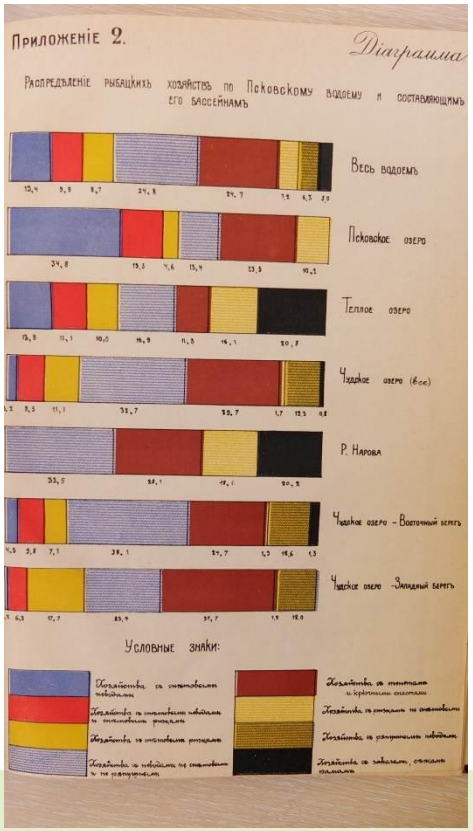

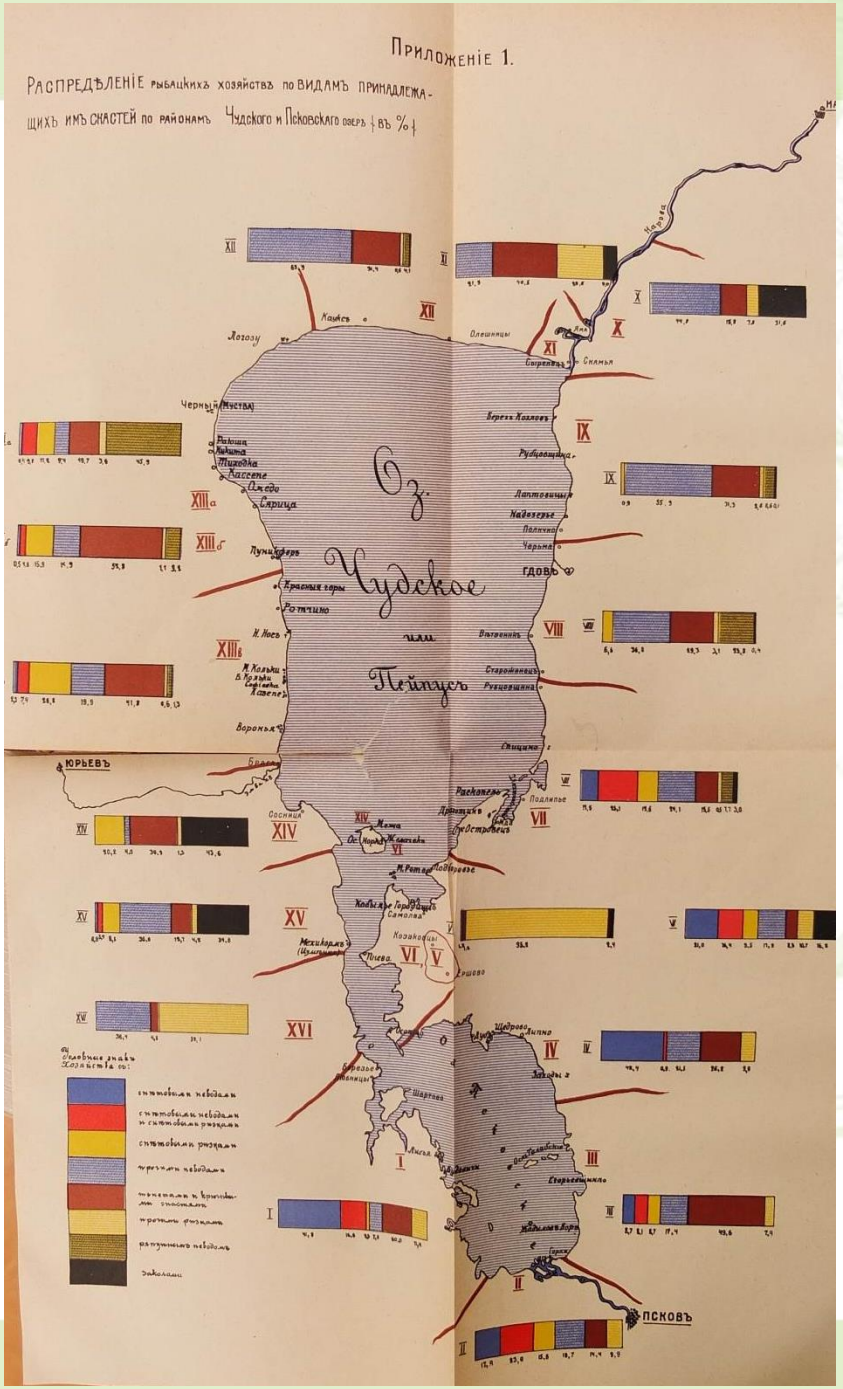

Nr. 64. Riigikogu poolt 9. märtsil 1923 a. wastuwõetud

Kalapüügi seadus.

I. Üldised määrused.

§ 1. Kalapüügi korraldamine ja järelwalwe käesolewa seaduse alusel pannakse põllutööministeeriumi peale, kellel õigus on selleks otstarbeks määrusi wälja anda.

§ 2. Kui mitme omaniku päralt olewates wetes korralik kalastus selle tõttu kannatab, et üksikud püügiõiguse osanikud, kuigi ilma kalapüügi seadust rikkumata, ent liig sagedasti ja intensiiwselt kala püüawad ja kalade arw ning kalasaak selle tagajärjel wähenema hakkab, siis on põllutööministeeriumil õigus üksikute püügiosanikkude kaebtuse põhjal asjakohase uurimise järele kalapüüki neis wetes ajutiselt kõigile püügiõiguse osanikkudele ära keelata, nendele ette pannes teatawa tähtaja jooksul oma wahel kokku leppida püügi korra kohta, mille alla kõik püügiõiguse osanikud peawad paenduma. Kokkulepe peab olema kirjalik ja kõigi püügiõiguse osanikkude poolt alla kirjutatud. Kokkulepe pannakse põllutööministeeriumile kinnitamiseks ette, kes tema kinnitab, kui ta korraliku kalastuse nõudmistele wastab. Kui püügiõiguse osanikud põllutööministeeriumi poolt määratud tähtaja jooksul ei ole kokkuleppele jõudnud, siis on põllutööministeeriumil õigus kalapüüki niisuguses weekogus ehk tema üksikutes osades sundmääruste läbi korraldada.

§ 3. Merel, Peipsi ning Pihkwa järwes wõiwad kõik Eesti Wabariigi kodanikud wabalt ja takistamata kala ja meriloomi püüda, wälja arwatud need erandid, mis käesolewa paragrahwi märkus 1. tähendatud.

Märkus 1. Käesolewas paragrahwis tähendatud wetes on põllutööministeeriumil õigus kohtades, kus see rohke saagi wõi muude eriliste põhjuste tõttu tarwilik on, kalapüügi õigust wälja rentida, misjuguse juhtumisel rendilepingu kestwuse jooksul lepingus ettenähtud aastaaegadel kellegil muul peale rentnikkude õigust ei ole neis kohtades kala ja meriloomi püüda.

Märkus 2. Kalapüügi õiguse wäljarentimisel on eesõigus kalameeste ühingutel. Kalapüügi õigust edasi rentida on keelatud. Sellest keelust üleastumise korral kaotab rendileping makswuse, kuna lepingu põhjal sissemakstud rent ja muud summad riigi kasuks jääwad. Ühtlasi kaotab süüdlane õiguse wiie aasta jooksul kalapüügi õigust rentida.

Märkus 3. Wäljarenditawad kalapüügikohad määratakse kindlaks seaduslises korras. Kuni 1. jaanuarini 1925 a. jääb Wabariigi Walitsusel õigus wäljarenditawaid kohti ära määrata.

II. Keelatud püügiwiisid.

§ 4. Kalapüük on keelatud:

a) lõhkewate, mürgiliste ja kalu uimastawate ainetega;

b) abinõusid tarwitades, mis kalade rahulikule kudemisele kahjulikud on, nimelt: hirmutada kalu mitmesugust kolinat ja lärmi sünnitawate riistadega, milledega lootsikut (paati) ehk wee põhjas olewaid kiwe wastu peksetakse ja niiwiisi kalu wõrku hirmutatakse.

Märkus. Põllutööministeeriumil on õigus keelata teatawal ajal ja kohtadel püüki wästrate (ahingute) ja teiste riistadega, mis kalu wälispidi haawawad.

III. Seaduses lubatud püügiriistade kohta käiwad määrused.

§ 5. Nootade ja wõrkude kõige wäiksem silmade küljemõõt kahe sõlme wahel niiskes olekus, wõib olla lõhe ja mere forelli (Salmo trutta) püügiks — 6,5 tsentimeetrit, siigade, sudakate (kohade ja latikate) püügiks — 4 tsentim., hawide ja ahwenate püügiks — 3 tsentim., räimede püügiks — 1,25 tsentim., kilu püügiks — 1,2 tsentim., meretindi ja rääbise püügiks — 1 tsentim. ja teiste kalade püügiks — 2,4 tsentim., sama mõõt on ka maksew teiste niidistsõlmitud püügiriistade kohta, kuna niidist mõrrad, mis kõrgemad on kui 1½ meetrit ja mitte räimepüügiks ei tarwitata, wähemalt 3,5-tsentimeetrilise silmamõõduga wõiwad olla. Magedas wees tarwitatawad mõrrad, mis üle 1 meetri kõrged on, ei ole lubatud mitte wähemate kui 4-tsentimeetriliste silmadega tarwitada.

Märkus 1. Selle määruse alla ei käi tindimõrrad ja mutt Peipsil.

Märkus 2. Noodapära lõpuots wõib olla talwenoodal 7 jala pikkuselt ja suwenoodal 4 jala pikkuselt 5-millimeetriliste silmadega.

Erakordadel wõib põllutööministeerium luba anda wähemasilmaliste püügiristadega kalu püüda.

§ 6. Wähema kalaliigi tarwis määratud püügiriistu ei wõi mitte niisugusel kohal ja ajal tarwitada, et ka suuremat liiki kalad

1923

Eesti kalaasjanduse suurkuju – Ernst-Constantin Webermann (1885–1940)

Jääajateooria ning rändrahnude kaitse

Letipea Ehalkivi – ümbermõõt 50 m, kõrgus 7,6 m, pikkus 16,5 m, laius 14,3 m, kaal 2500 t

Gregor von Helmersen (1803–1885)

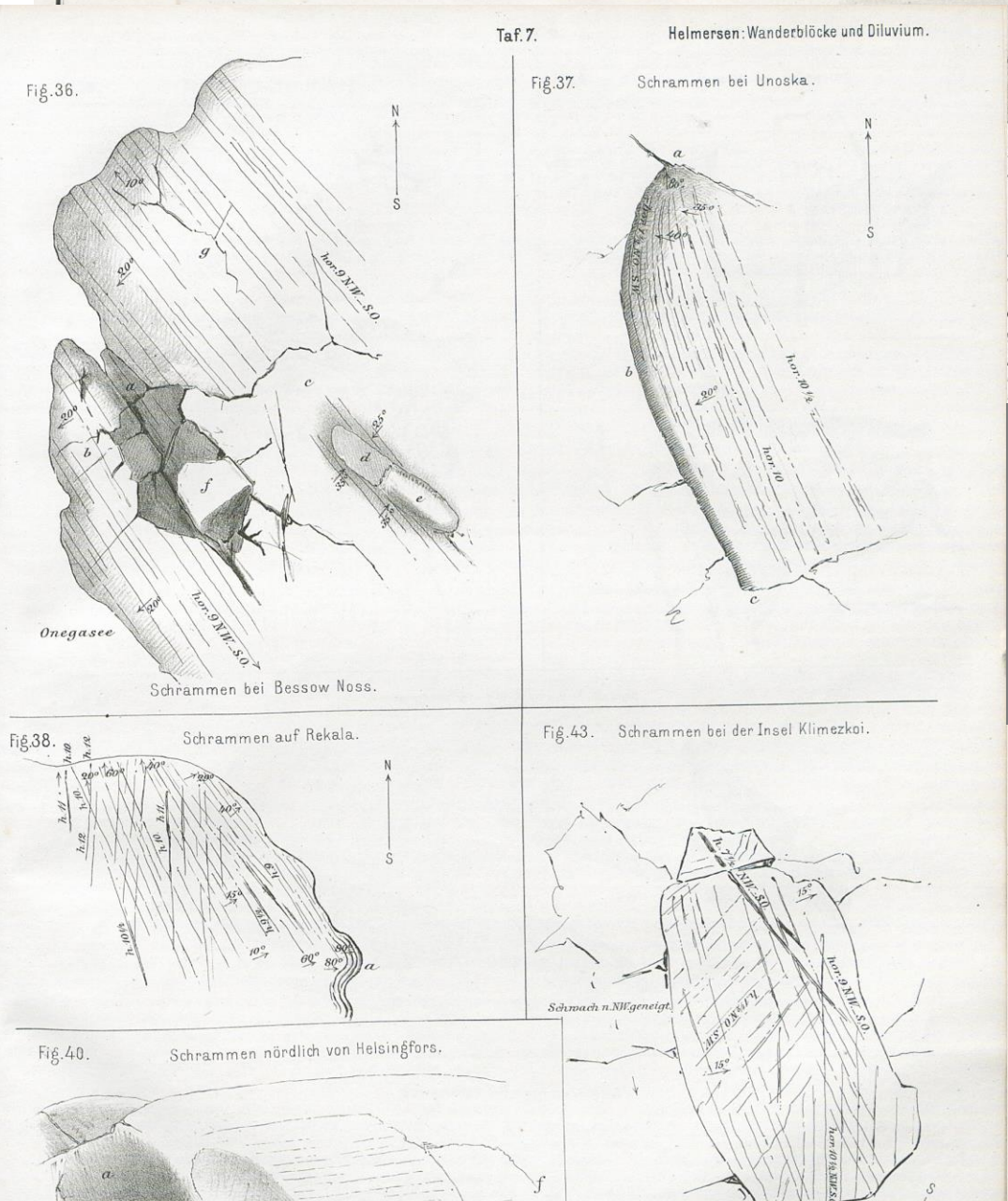
Taf. 7. Helmersen: Wanderblöcke und Diluvium.

Fig. 36.

Onegasee

Schrammen bei Bessow Noss.

Fig. 37. Schrammen bei Unoska.

Fig. 38. Schrammen auf Rekala.

Fig. 43. Schrammen bei der Insel Klimezkoi.

Schwach n. NW geneigt.

Fig. 40. Schrammen nördlich von Helsingfors.

Pärast 1869. aasta ekskursioone mööda Eestimaad, Soomet ja Rootsit oli ka Helmersenil piisavalt andmeid jääajateooria eksisteerimise kohta minevikus

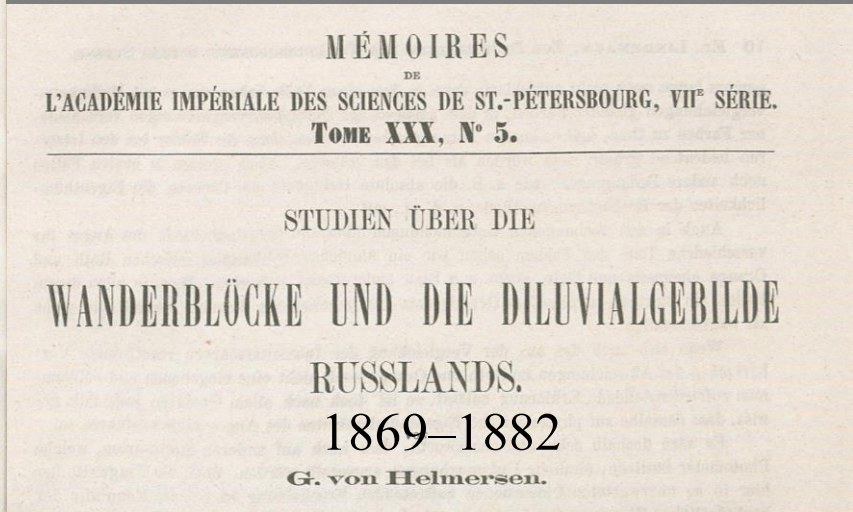
MÉMOIRES
DE
L'ACADÉMIE IMPÉRIALE DES SCIENCES DE ST.-PÉTERSBOURG, VIIE SÉRIE.
TOME XXX, N° 5.

STUDIEN ÜBER DIE

WANDERBLÖCKE UND DIE DILUVIALGEBILDE RUSSLANDS.

1869–1882

G. von Helmersen.

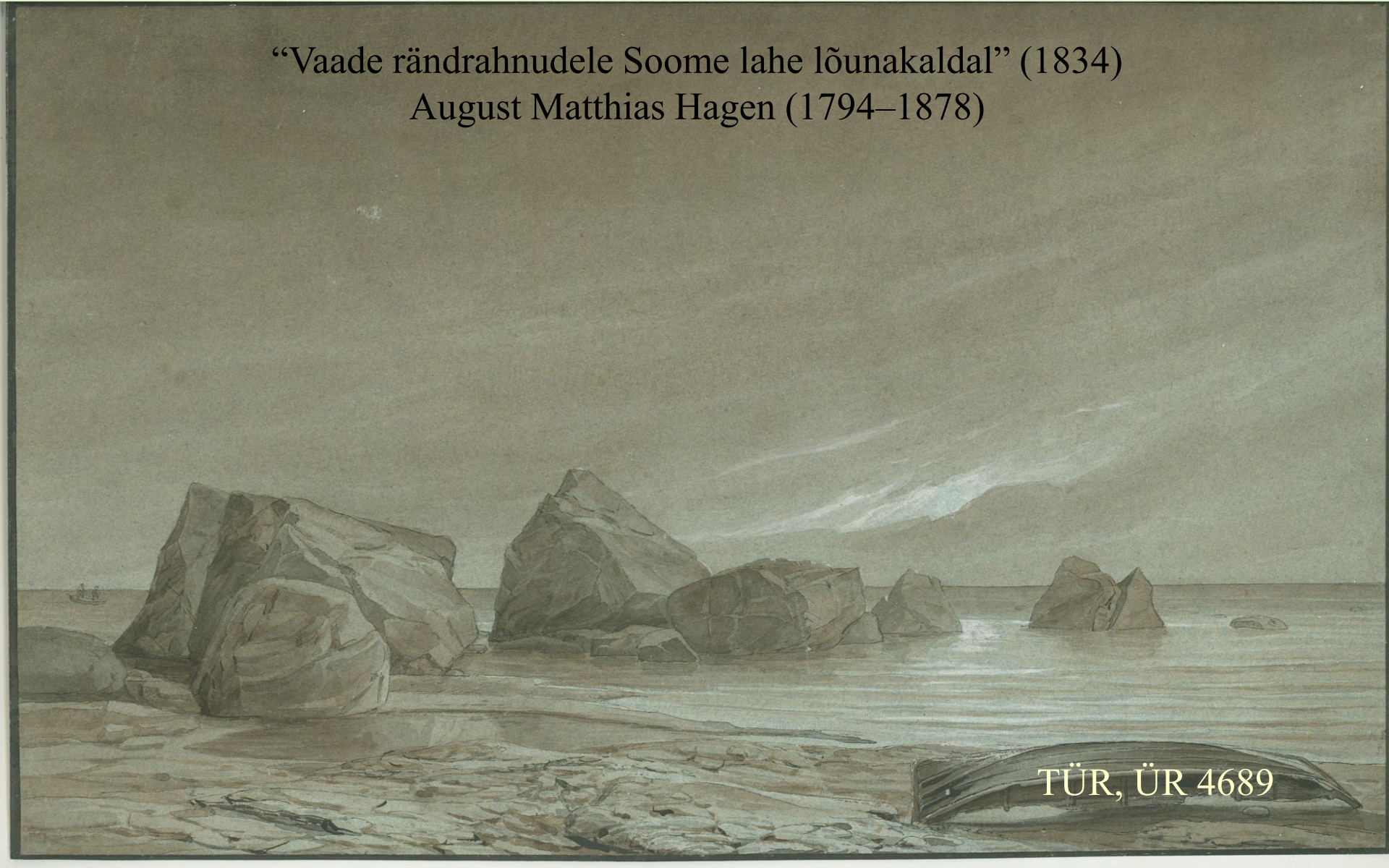

1879. aastal tegi Helmersen Tartu loodusuurijate seltsis Baeri päeval ettepaneku võtta Eestimaa rändrahnud kui olulised jääajamonumendid kaitse alla ja päästa nad ehitusmaterjaliks lõhkumisest

TEADUSLOO UURIMISE KESKUS

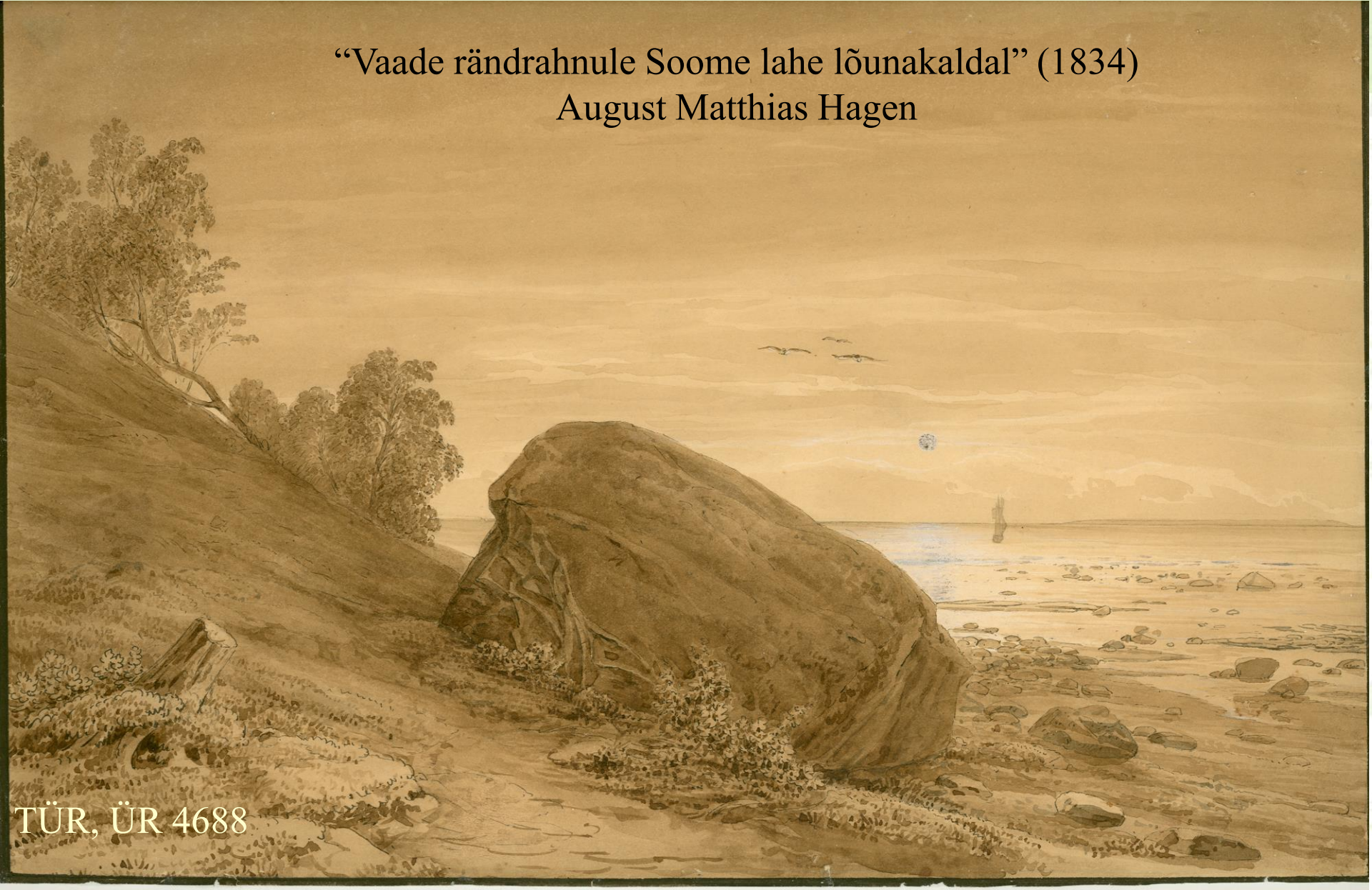

Vastav ettepanek saadeti edasi Liivimaa üldkasulikule sotsieteedile ja Eestimaa põllumajanduse seltsile. Nagu me täna teame, siis rändrahne leiame me Eestis mitmest paigast

TEADUSLOO UURIMISE KESKUS

Kokkuvõte

- Baltisaksa loodusteadlased pidasid looduslikku tasakaalu väga oluliseks nagu näiteks inimkonnale kasulike loodusvarade jätkusuutlikku majandamist. See aspekt oli peamine argument loodushoiu kasuks
- Kõikide loodushoiu meetmete ellu rakendamine võttis siiski palju rohkem aega, kui iial keegi oleks osanud endale ette kujutada. Majanduslik huvi ja vajadus igapäevast leiba teenida kaalus sageli loodushoiu aspekti üle
- Baeri ja Helmerseni saab tänaste arusaamada kohaselt pidada looduskaitse mõtte arendajateks

TEADUSLOO UURIMISE KESKUS